

1632 Sayılı Askerî Ceza Kanununun bir maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesi hakkında kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Millî Savunma ve Anayasa ve Adalet komisyonları raporları (Millet Meclisi : 1/588, Cumhuriyet Senatosu : 1/78)

(Not : M. Meclisi S. Sayısı : 515)

*Millet Meclisi
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 5030*

8 . 5 . 1972

CUMHURİYET SENATOSU BAŞKANLIĞINA

Millet Meclisinin 5 . 5 . 1972 tarihli 84 nü Birleşiminde ivedilik ve öncelikle görüşülerek işari oyla kabul edilen, 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun bir maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesi hakkında kanun tasarısı, dosyası ile birlikte sunulmuştur.

Saygılarımla.

*Sabit Osman Avcı
Millet Meclisi Başkanı*

Not : Bu tasarı 12 . 1 . 1972 tarihinde Başkanlıkça İlk Komisyona havale edilmiş ve Genel Kurulun 5 . 5 . 1972 tarihli 84 nü Birleşiminde ivedilik ve öncelikle görüşülerek kabul edilmiştir. (Millet Meclisi S. Sayısı : 515)

*T. C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi Başkanlığı
Sayı : 71 - 1362/175*

8 . 1 . 1972

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 7 . 1 . 1972 tarihinde kararlaştırılan «22 Mayıs 1930 tarih ve 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun bir maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesi hakkında kanun tasarısı» ile gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasına saygıyla arz ederim.

*Prof. Dr. Nihat Erim
Başbakan*

1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun bir maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesi hakkındaki kanun tasarısı

MADDE GEREKÇELERİ

Kısa genel açıklama :

Askerî Ceza Kanununun yeniden düzenlenmesi yapılmış ve öntasarı Yüksek Askerî Şûrânın tasvibinden geçirilmiş ise de; ancak kod kanunu niteliğindeki öntasarının kanunlaşmasının uzun bir zaman alacağı düşünülerek, beliren âcil ihtiyaçlara cevap vermek üzere işbu kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Askerî Ceza Kanunu Madde 95. —

Bu maddenin yürürlükte bulunan şekli, günümüzün sosyal yaşantısında belirgin hale gelmiş birtakım sosyal ve politik gelişmeler nedeniyle, Türk Silâh Kuvvetlerinin kanunlarla belli edilmiş yetkiler çerçevesinde yürütmekte olduğu hizmet ve faaliyetlerini gereği gibi himaye edemez bir duruma gelmiş, bu suretle yetkili askerî şahısların hizmetlerini olumlu bir şekilde yerine getirmeye matuf gayret ve çalışmalarını, Silâh Kuvvetler dışındaki sivil kişiler veya bu kişiler tarafından ancak önceden belli edilmiş amaçlar için kurmuş oldukları cemiyet veya benzeri teşekkülleri amaçlarından saptırmak suretiyle bu örgütleri ve davranışlarını Silâh Kuvvetler hizmetleri aleyhine etkileme çabaları gösterilmiştir. Bu nedenle;

1. Maddenin birinci fıkrasında yazılı fiilleri, sivil kişiler de işledikleri takdirde askerî suç sayılarak askerî mahkemelerde yargılanacakları,

2. Birinci fıkrada belirtilen toplantılara bilerek katılanlar ile yazılı beyanat ve şikâyetlere imza koyanların da ayrıca cezalandırılacakları,

3. Bazı kişilerin hizmet esnasında görev ve sıfatı icabı muttali olduğu bazı askerî komular hakkında beyanat verdiği veya yazı yazdığı cereyan eden muamelelerden anlaşılmuştur. Bunları önlemek ve bu fiilleri sivil kişilerin de işlemesi halinde askerî mahkemelerde yargılanacakları,

4. Askerî hizmetin ifasında, astlık - üstlük ilişkileri ile âmir veya komutanlara karşı güven hissi önemli bir yer tutmaktadır. Bu ilişkileri zedelemeye ve bu kişilere karşı güven hissini yok etmeye matuf olarak eleman tahkir ve tezyif edici fiil ve harekette bulunanların da askerî mahkemelerde yargılanacakları,

5. Bu maddede yani yukarıdaki fıkralarda yazılı suçların basın yolu ile işlenmesi halinde ceza artırılarak verileceği,

6. Maddenin 3 ve 4 nci fıkralarındaki suçlar hakkında soruşturma icrasının Milli Savunma Bakanının iznine tabi olacağı,

Öngörülmüş ve yukarıdaki amaçla madde yeniden düzenlenmiştir.

Ek madde 1. — 1488 sayılı Kanunun 138 nci maddesinin ikinci fıkrasına bir cümle ilâve edilmek suretiyle yapılan Anayasa değişikliğine bağlantılı olarak, asker olmayan kişilerin, kanunla gösterilen görevlerini ifa ettikleri sırada veya kanunda gösterilen görevlerini ifa sırasında bu kişilere karşı işleyecekleri suçlardan dolayı özel bir tecrime tabi tutulmaları hususu öngörülmüştür.

Anayasanın 138 nci maddesinin ikinci fıkrasının değişmemiş eski hükmü ile bu gibi fiillerin özel bir tecrim esasını kapsamamış olmasından, 353 sayılı Kanunun 11 nci maddesinin (B) bendi hükmü delâletiyle askerî disiplin yönünden askerî menfaatleri himaye amacıyla bu gibi eylemleri askerî mahkemelerde yargılamaya matuf hüküm, Anayasa Mahkemesinin 16 Mart 1965 gün ve esas: 964/50, karar 965/14 sayılı Kararı ile 353 sayılı Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun 11 nci maddesinin (B) bendini iptal etmiş olmasından uygulama olanağı kalmamıştır.

1488 sayılı Kanunda yeni bir ilkeye bağlanan Anayasanın 138 nci maddesi ikinci fıkrası hükmü paralelinde;

Ek madde 1 de, asker kişilerin mahal göstermek suretiyle bu yerlerde kendilerine karşı işlenecek fiilin taarruz, sövme ve hakaret ile veyahut askerlik görevlerine ilişkin işleri yapmaya veya yapmamaya zorlamak için şiddet ve tehdide başvuran sivil kişilerin Türk Ceza Kanununun 188, 189, 190, 191, 254, 255, 256, 257, 258, 260, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, ve 273 neü maddeleri uyarınca askerî mahkemelerce tecrimleri öngörülmüştür.

Maddenin ikinci fıkrasında ise, asker kişilerin bu fıkrada belirtilmiş görev türlerini ifası sırasında yukardaki fıkrada yazılı suçları işleyenlerin de aynı kanun maddeleri gereğince cezalandırılacaklarını saptamış bulunmaktadır.

Ek madde 2. — Son zamanlarda gerek askerî görevlerin ifası sırasında ve gerekse askerî mahallerde Silâhlı Kuvvetlerin alenen tahkir ve tezyif edildiği görülmüş ve bu kişilerin Türk Ceza Kanununun 159 neü maddesi gereğince ve askerî mahkemelerde yargılanmaları konusunda hüküm getirilmesi zorunlu görülmüştür. Ayrıca bu suçun basın yolu ile işlenmesi halinde cezanın artırılarak verileceği öngörülmüştür.

Madde 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 4. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Şeklinden ibarettir.

Millî Savunma Komisyonu raporu

Cumhuriyet Senatosu
Millî Savunma Komisyonu
Esas No. : 1/78
Karar No. : 5

11 . 5 . 1972

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

Millet Meclisinin 5 . 5 . 1972 tarihli 84 neü Birleşiminde ivedilik ve öncelikle görüşülerek işarı oyla kabul edilen, 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun bir maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesi hakkında kanun tasarısı, Komisyonumuzun 11 . 5 . 1972 tarihli Birleşiminde Hükümet temsilcilerinin de iştirakleriyle tetkik ve müzakere edildi.

Tasarı gerekçesinde tafsilen izah edilen hususlarla beraber Hükümet temsilcilerinin aydınlatıcı beyanları üzerine; Komisyonumuz, tasarının asıl gayesini vuzuha kavuşturmak için aşağıdaki hususları da raporunda yazılmasını uygun bulmuştur.

Şöyle ki : Bilindiği üzere 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun yürürlükte bulunan 95 neü maddesi salahiyyetli olmayan kişilerin askerî muamelât - teşkilât - tetkikat - tesisat hakkında müzakere için asker toplayanları bu kanunlara ilişkin beyanat ve şikâyette bulunmaları ve bu suçlara iştirak edenleri suçlandırmakta idi.

Ancak, maddenin yürürlükte bulunan bu şekli ile günümüzün sosyal yaşantısına ve belirgin hale gelmiş bulunan sosyal ve politik gelişmelere cevap veremez hale gelmiş aynı zamanda Silâhlı Kuvvetlerin hizmet ve faaliyetlerini himaye edemez olmuştur.

Bilhassa Silâhlı Kuvvetler dışındaki sivil kişilerin önceden bilinen amaçlar için kurdukları cemiyetler bilâhara amaçlarından saptırılarak Silâhlı Kuvvetler hizmetleri aleyhine etkili eylemlere ve çabalara girişmişlerdir. Son günlerde bu halin yaygınlaştığı görülmüştür.

Bu nedenle madde ilk üç fıkrası ile muhafaza edilmekle beraber bunun dışında muamelât - teşkilât - harekât - tesisat ve tertibat hakkında gösteri yapanları, aleyhe imza toplayanları asthık üstlük münasebetlerini zedeleyici telkin ve harekette bulunmaları madde kapsamına almış bulunmaktadır. Ve bilhassa bu suçların basın yoluyla işlenmesi ve kamu oyunu yarıltma ihtimali bulunması halinde cezanın artırılması öngörülmüştür.

Ayrıca, askerlere yasak bölge içinde - nöbet yerlerinde - karakol kışla ve karargâhlarda fiili taarruzda bulunanlar, hakaret edenler veya hizmeti yapmaya veya yapmamaya zorlayanların eylemleri askerî suç olarak Ek - 1 nci madde ile nitelendirilmiş bu gibi suçluların askerî yargı organlarında muhakemelerinin yapılması veya suçlandırılmaları öngörülmüştür.

Yine Ek - 2 nci madde ile Türk Ceza Kanununun 159 ncu maddesi uyarınca Devletin askerî kuvvetlerini alenen tahkir ve tezyif edenlerin fiillerinin dahi askerî suç olarak kabulü ve askerî yargı organlarında yargılanmaları prensibolarak benimsenmiş bulunmaktadır.

1488 sayılı Kanunla değişen Anayasanın 138 nci maddesi sivil kişilerin askerî suçlarının askerî mahkemelerde görülmesini öngörmekte bulunduğundan askerî hizmetin korunması nedeniyle tasarı bu espri içerisinde hazırlanmış olduğu kanaatine varılmıştır.

Bu nedenle; Komisyonumuz, Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul edilen metnin aynen kabulüne,

Cumhuriyet Senatosu komisyonları raporları ile birlikte tasarı gerekçesinin de basılmasına,

Öncelik ve ivedilikle görüşülmek temennisiyle Anayasa ve Adalet Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulmasına karar verilmiştir.

Başkan Nevşehir İ. Ş. Atasagun	Sözcü Burdur F. Kınaytürk	Samsun E. Işıklar	Konya O. N. Canpolat
Aydın H. Goral	İzmir O. Kor	Cumhurbaşkanınca S. Ü. F. Korutürk	Tabii Üye F. Özdelek
	İçel T. Özdoğay	Mardin A. Saraçoğlu	

Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu

Cumhuriyet Senatosu
Anayasa ve Adalet Komisyonu
Esas No. : 1/78
Karar No. : 11

17 . 5 . 1972

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

Millet Meclisinin 5 Mayıs 1972 tarihli 84 ncü Birleşiminde ivedilik ve öncelikle görüşülerek işaret oyla kabul edilen, 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun bir maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesi hakkındaki kanun tasarısı Millet Meclisi Başkanlığının 8 Mayıs 1972 tarihli ve 5030 sayılı yazıları ile Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına gönderilmekle Komisyonumuzun 17 Mayıs 1972 tarihli Birleşiminde Millî Savunma Bakanlığı temsilcileri de hazır buldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

I - Tasarı, ülkemizin içinde bulunduğu ortam ve koşulların gerektirdiği ivedi bir tedbir olmak üzere Askerî Ceza Kanununun 95 nci maddesinin değiştirilmesini ve bu kanuna iki yeni madde eklenmesini öngörmektedir.

Tasarının gerekçesinde de ifade olunduğu üzere, ülkemizin içinde bulunduğu ortam ve koşullar sonucunda Devletimizin bütünlüğünün, milletimizin beraberliğinin ve Cumhuriyetimizin teminatı ve koruyucusu olan Türk Silâhlı Kuvvetlerinin bu görevini ifa zorunluluğu sonucu bazı sorunlar ve hatta eylemler teşebbüsler ile karşılaşarak kendisine kanunla verilen hizmet ve faaliyetleri yeterli ölçüde yerine getiremediği gerçeğini gözeterek Yüksek Askerî Şûra, Askerî Ceza Kanununda gerekli değişikliklerin yapılmasını zorunlu mütalâa etmiştir.

Ancak, Askerî Ceza Kanununun tümünü ele alarak yürütülen çalışmaların zamanla mukayet bulunması nedeni ile bu geniş düzenlemenin yanısıra, - ivedi - mahiyet taşıyan konularda ivedi tedbirlerin alınabilmesi için işbu tasarı yolunun tercih edildiği açıklanmaktadır.

Ülkemizin içinde bulunduğu ortam ve koşulları gözetken Komisyonumuz, yukarıda açıklanan görüşlere katılarak tasarımı benimsemiştir.

II - Millet Meclisi metninin, 1, 2, 3 ve 4 ncü maddeleri Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Komisyonumuzca da aynen kabul edilen metnin 2 nci maddesi içinde yer alıp Askerî Ceza Kanununa eklenmesi derpiş olunan Ek 2 nci madde, madde metnine açıklık kazandırmak üzere Komisyonumuzca tartışılmış ve Millî Savunma Bakanlığı temsilcileri Yargıtayın içtihatları gözetilerek bu maddenin getirildiğini ifade etmişlerdir.

Açıklamalara göre, Yargıtay, Türk Ceza Kanununun 159 ncü maddesinin uygulanabilmesi için müteaviz eylemin veya sözün yahut yazının Silâhlı Kuvvetlerin tümünü hedef almış olmasını aramakta ve ordunun belli bir kısmı yahut belli bir ünitesine yahut belli bir kademesine karşı girişilmiş tecavüzler cezalandırılmamaktadır. Eklenen bu madde ile müteaviz eylemler ordunun hangi kısmına, hangi ünitesine ve hangi derecesine karşı irtikâbedilirse edilsin askerî suç sayılıp askerî mahkemelerin yetki kapsamında mütalaa olunarak bu boşluğun doldurulması öngörülmektedir. Millî Savunma Bakanlığı temsilcilerinin yaptıkları bu açıklamanın böylece Komisyon raporunda ifade edilmesi uygulama yönünden yararlı mütalaa edilmiştir.

III - Tasarımın, Anayasamızda son yapılan değişiklik uyarınca 6 ay içinde çıkartılması gereken kanunlar arasında bulunması nedeni ile Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesi hususunda istemde bulunulması da karar altına alınmıştır.

Genel Kurulun tasviplerine arz olunmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan Samsun <i>R. Rendeci</i>	Sözeü Eskişehir <i>Ö. Ucuzal</i>	Kâtip Ankara T. Cebe	Ağrı S. Türkmen
		Toplantıda bulunamadı	Toplantıda bulunamadı
Ankara <i>T. Kapanlı</i>	Artvin F. Alpaslan Toplantıda bulunamadı	Bursa <i>Ş. Kayalar</i>	Hatay <i>M. Deliveli</i>
İstanbul <i>E. Özden</i>	Mardin <i>A. Bayar</i>	Rize <i>O. M. Agun</i>	Sakarya <i>M. Tiğli</i>
Tokat <i>Z. Betil</i>	Cumhurbaşkanınca S. Ü. H. Aydın Toplantıda bulunamadı	Tabii Üye M. Ataklı Toplantıda bulunamadı	

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun bir maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun 95 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 95. — 1. Hakkı ve görevi olmadığı halde askerî muamelât, teşkilât, harekât, tesisat veya tertibata müteallik işler hakkında :

- a) Müzakere veya istişare için asker kişileri toplayan,
- b) Birlikte beyanat veya şikâyette bulunmak üzere imza toplayan,
- c) Birlikte beyanat veya şikâyette bulunan,
- d) Her ne suretle olursa olsun gösteri veya tezahüratta bulunan,

Kim olursa olsun altı aydan üç seneye kadar hapsolünür.

2. (a) fıkrasında yazılı toplantıya bilerek katılanlar ile (b) fıkrasında yazılı beyanat ve şikâyetlere imza koyanlar altı aya kadar hapsolünür.

3. Kendisine özel bir mezuniyet verilmediği halde, görevi ve sıfatı icabı muttali olduğu askerî muamelât, teşkilât, harekât, tesisat veya tertibata müteallik işler hakkında beyanat veren, yazı yazan veya sair surette açıklamada bulunanlar her kim olursa olsun, fiili daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde altı aydan üç seneye kadar hapsolünür.

4. Astlık - üstlük münasebetlerini zedelemeye, âmir veya komutanlara karşı güven hissini yok etmeye matuf olarak

Millî Savunma Komisyonunun kabul ettiği metin

1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun bir maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Millet Meclisinin kabul ettiği 1 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Anayasa ve Adalet Komisyonunun kabul ettiği metin

1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun bir maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Millet Meclisi metninin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 95. — Millet Meclisi metninin 95 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

alenen tahkir veya tezyif edici fiil ve harekette bulunanlar altı aydan üç seneye kadar hapsedilir.

5. Bu maddede yazılı suçların basın yoluyla işlenmesi halinde ceza artırılarak verilir.

6. Bu maddenin 3 ve 4 ncü fıkralarında yazılı suçlar hakkındaki soruşturma icrası Milli Savunma Bakanının iznine tabidir.

MADDE 2. — 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununa aşağıdaki maddeler eklenmiştir :

EK MADDE 1. — Birinci askerî yasak bölgeler içinde veya nöbet yerlerinde, karakollarda, kışlalarda, karargâhlarda, askerî kurumlarda, yerleşme veya konaklama amacıyla kullanılan bina veya mahaller içinde; askerlere fiilen taarruzda bulunanlar, sövenler veya hakaret edenler veyahut askerlik görevlerine ilişkin işleri yapmamaya zorlamak için şiddet veya tehdide başvuranlar Türk Ceza Kanununun bu fiillere ilişkin 188, 190, 191, 254, 255, 256, 257, 258, 260, 266, 267, 268, 269, 271, 272 ve 273 ncü maddeleri uyarınca cezalandırılırlar.

Nöbetçi, devriye, karakol, inzibat, askerî trafik, kolluk veya kurtarma ve yardım görevi yapan askerlere karşı bu görevleri yaptıkları sırada yukarıdaki fıkrada yazılı suçları işleyenler aynı kanun maddeleri ile cezalandırılırlar.

Umumi emniyet ve asayiş korumaya ilişkin önleyici ve adli zabıta görevlerini ifa ettikleri sırada jandarma subay,

Milli Savunma Komisyonunun kabul ettiği metin

MADDE 2. — Millet Meclisinin kabul ettiği 2 nci madde aynen kabul edilmiştir.

EK MADDE 1. — Millet Meclisinin kabul ettiği 1 nci ek madde aynen kabul edilmiştir.

Anayasa ve Adalet Komisyonunun kabul ettiği metin

MADDE 2. — Millet Meclisi metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

EK MADDE 1. — Millet Meclisi metninin ek 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Millet Meclisinin kabul ettiği metin

astsubay, erbaş ve erlerine karşı işlenen suçlarda yukardaki fıkralar hükümleri uygulanmaz.

EK MADDE 2. — Devletin Askerî Kuvvetlerini alenen tahkir ve tezyif edenler T. C. K. nunun 159 ncu maddesi gereğince cezalandırılırlar.

Bu maddedeki suçun basın yoluyla işlenmesi halinde ceza arttırılarak verilir.

MADDE 3. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Millî Savunma Komisyonunun kabul ettiği metin

EK MADDE 2. — Millet Meclisinin kabul ettiği 2 nci ek madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Millet Meclisinin kabul ettiği 3 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Millet Meclisinin kabul ettiği 4 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Anayasa ve Adalet Komisyonunun kabul ettiği metin

EK MADDE 2. — Millet Meclisi metninin ek 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Millet Meclisi metninin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Millet Meclisi metninin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.